

09.11.2017

Asia/2

§ 74

HKL:n talouden osavuosisikatsaukset 1.1. - 30.9.2017

HEL 2017-005123 T 02 02 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi HKL:n osavuosisikatsauksen 1.1. – 30.9.2017.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL_osavuosisikatsaus_1-9 2017.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

Raportointikauden merkittävimmät tapahtumat

HKL:n tavoiteohjelman kehittämisohjelmat

Helsingin kaupunkistrategia 2017 - 2021 hyväksyttiin 27.9.2017 kaupunginvaltuustossa. Joukkoliikenteen pitkän aikajänteen kehittämisenäkökymien kannalta olennaista ovat mm. tavoitteet raideliikenteen ja sähköbussien käytön lisäämiseksi sekä linjaukset Vihdintien ja Tuusulanväylän kaupunkibulevardien ja Malmin raitiotien suunnittelusta.

Helsingin kaupunkistrategian lisäksi HKL:n tavoiteohjelma vuosille 2016 - 2024 luo perustaa HKL:n toiminnan kehittämiseksi. Tavoiteohjelmassa määritellään HKL:n strategiset tavoitteet ja näitä toteuttavat toimenpidekokonaisuudet eli kehitysohjelmat. Ensimmäisenä HKL käynnisti operatiivisen tehokkuuden, omaisuuden hallinnan ja turvallisuuden kehitysohjelmat.

Operatiivisen tehokkuuden kehitysohjelmalla tavoitellaan HKL:n liikenteen hoidon ja sitä tukevien toimintojen tehostamista. Niin tehtyjen kansainvälisten benchmarking-tutkimusten kuin omaan toimintaan purettujen selvitysten perusteella tehostamistarve on noin 10 %, jotta HKL on kustannustehokkuudeltaan Euroopan markkinoiden kärkeä. Tehostamistarve vaihtelee merkittävästi toiminnoittain. Vuoden 2017 alkupuolella HKL kartoitti muutosmahdollisuuksia. Muutosohjelman määrittelyä ja täytäntöönpanoa on jatkettu syksyllä kattuen valinnat ensimmäisenä täytäntöön pantavista tehostavista toimenpiteistä.

Omaisuuksien hallinnan kehitysohjelma liittyy HKL:n rooliin Helsingin joukkoliikenteen infrastruktuurin sekä metro- ja raitioliikenteen kaluston omistajana, kehittäjänä ja ylläpitäjänä. Olemassa oleva omaisuus on mittava ja HKL:n tekemät korvaus-, ylläpito- ja uudisinvestoinnit pääsääntöisesti 100-200 milj. euroa vuodessa. HKL:n vastuu julkisten investointien tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta käytöstä on mittava. Omaisuuksien hallinnan kehitysohjelmalla etsitään keinoja mm. nykyisen omaisuuden ylläpidon laadun ja kustannustehokkuuden tarkoituksenmukaiseen hallintaan, joukkoliikenneinfrastruktuurin mahdollistaman tuotannon kasvattamiseen luomalla mahdollisuuksia eri palveluiden kehittämiseen yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa sekä uusinvestointien aiempaa korkeatasoisempaan kustannusohjaukseen ja laadunhallintaan. Vuonna 2017 HKL on tehnyt ohjelmaan liittyvää tiedonkeruuta, tavoitteiden asetantaa, toimintamallien määrittelyä ja toteutussuunnittelua.

Turvallisuuden kehitysohjelmassa kehitetään toimintamalleja turvallisuuden parantamiseksi niin HKL:n hoitamassa liikenteessä, varikoilla, työmailla, kalustossa ja infrastruktuurissa. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla vahvistettiin HKL:n turvallisuusperiaatteet ja laadittiin luonnos HKL:n organisaatioturvallisuusohjeesta. HKL:n turvallisuustyön perusteita määrittää osaltaan vuonna 2016 voimaan tullut kaupunkiraideliikennelaki. Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi) on auditoinut HKL:n turvallisuusjohtamisjärjestelmää vuosina 2016 ja 2017.

Länsimetro

Länsimetron käyttöönoton valmistelu eteni. Länsimetro Oy vastaa länsimetron infrastruktuurin rakentamisesta. HKL on antanut omalta osaltaan Länsimetro Oy:lle mahdollisimman tehokasta ja asiantuntevaa tukea, jotta metro saadaan turvallisesti ja laadukkaasti käyttöönotetuksi. Länsimetron asetinlaite valmistui kesän 2017 aikana HKL:n ohjausvastuulla olevana hankkeena.

HKL ja Länsimetro Oy allekirjoittivat 3.2.2017 yhteistyösopimuksen länsimetron metrojärjestelmän, -radan ja -asemien hallinnoinnista ja ylläpi-

dosta. Länsimetron luovuttamista Länsimetro Oy:ltä HKL:n operatiiviseen hallintaan ja vastuulle sekä hoitoon ja hoitoon valmisteltiin usean kuukauden ajan. Luovutus tehtiin 3.10.2017 allekirjoitetuilla pöytäkirjoilla niin, että hallinnan siirto tapahtui 4.10.2017 alkaen. Hallinnan siirto tapahtui erikseen ratainfrastruktuurin ja erikseen asemien palvelualueiden osalta. Hallinnansiirtopöytäkirjassa määriteltiin 3.10.2017 todetut puutteet, jotka jäivät Länsimetro Oy:n vastuulle. HKL hoitaa hallinnan siirrosta alkaen länsimetroa samalla tavalla kuin kantametroa niin, että koko Helsingin seudun metro muodostaa yhtenä kokonaisuutena hoitettavan metrojärjestelmän. Länsimetro/HKL-yhteistyösopimuksen ohjausryhmä on aloittanut työnsä tarkoituksenaan vahvistaa osapuolten yhteistyötä ja luoda sille selkeät pelisäännöt mm. kustannus seurannan, kustannusjakojen ja kehittämishankkeiden osalta.

HKL:n ja koko pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen kannalta länsimetron liikenteen onnistunut sujuva käynnistäminen on erittäin tärkeää. Hallinnan siirrosta alkoi HKL:n ns. tuotannon esivaihe, jonka aikana ennen matkustajaliikenteen alkua HKL toteuttaa mittavan metroasemien ja –järjestelmien koekäytön sekä runsaasti koeajoja koko Helsingin seudun metrojärjestelmässä niin, että voidaan varmistaa matkustajaliikenteen alkaminen luotettavasti ja häiriöttä.

Raide-Jokeri ja Kruunusillat-hanke

Raide-Jokerin allianssiin siirtyi toimimaan Pitäjänmäellä sijaitsevaan big roomiin tilaajan ja suunnittelijan voimin. Allianssin palvelutuottajat (urakoitsijat) jättivät tarjouksensa syyskuussa ja liittyvät syksyn aikana hankkeeseen.

Kruunusillat raitiotie päätettiin myös toteuttaa allianssihankeena Kruunusilltojen johtoryhmän päätöksen mukaisesti. Allianssin ulkopuolelle jätettiin kuitenkin itse siltojen rakentaminen. Kruunusillat -hankkeen projektiorganisaatio aloitti kesälomien jälkeen kokonaisuudessaan.

Uusi raitiolinjasto

Raitioliikenteen uusi linjasto otettiin käyttöön syysliikenteen alussa 14.8.2017. Uuteen linjastoon liittyen valmistui Jätkäsaareen Välimeren kadun uusi rata. Nykylinjasto tulee palvelemaan kantakaupungin raitiotien verkostoa sellaisenaan, kun linjasto vielä täydentyy 2020-luvun puoliväliin saakka.

Uuden linjaston käyttöönotto sujui hyvin ja raitioliikenteen matkustajamäärät kasvoivat elo-syyskuussa merkittävästi enemmän kuin linjastouudistuksen mukanaan tuomat suoritteet vaunuilla.

Uutta linjastoa täydentää seuraavaksi Reijolankadun rataosuus, joka valmistuu myöhemmin syksyn aikana.

Kaupunkipyöräpalvelu

Helsingin kaupunkipyöräpalvelun laajennus edellisestä 500 pyörästä ja 50 pyöräasemasta 1400 pyörään ja 140 pyöräasemaan onnistui hyvin. Rekisteröityneiden käyttäjien määrä kasvoi edellisestä verrattuna yli kolminkertaiseksi (34 000). Kaupunkilaiset pitävät pyörästä ja niiden käytöstä on kohonnut yhdeksi maailman korkeimmista (kesä-elo-kuussa 8 matkaa/pyörä/päivä). Lisäksi HKL:n mahdollistamana alkoi Espoossa kaupunkipyöräpalvelun pilotti 100 pyörällä Olarin-Matinkylän alueella. HKL tukee myös Turun kaupunkia kaupunkipyöräpalvelunsa valmistelussa.

Pysäkkikatokset

Pysäkkikatosten toteutusta ja ylläpitoa koskeva kilpailutusprosessi saatiin päätökseen alkukesään 2017 mennessä. HKL:n johtokunta teki sitten kesäkuussa hankintapäätöksen, jonka pohjalta HKL syyskuussa allekirjoitti 20-vuotisen sopimuksen JCDecaux kanssa. JCDecaux peruskorjaa kustannuksellaan kaikki nykyiset pysäkkikatokset (noin 1500 kpl). JCDecaux myös vastaa kustannuksellaan koko sopimuskauden ajan katosten huollosta ja kunnossapidosta sekä energiakustannuksista. Lisäksi yhtiö maksaa HKL:lle vuositasolla noin 4 milj. euroa vuokraa oikeudestaan pysäkkien mainospaikkojen mediamyyntiin. Uusi yhteistyökonsepti on HKL:lle ja kaupunkilaisille taloudellisesti erittäin edullinen ja luo uusia mahdollisuuksia kehittää pysäkkipalveluita, mitkä puolestaan antavat uusia edellytyksiä parantaa joukkoliikenteen kilpailukykyä.

Variotram-raitiovaunut

HKL on alkutalvesta alkaen neuvotellut tiiviisti Bombardierin kanssa Variotram-raitiovaunuihin liittyvästä kokonaisratkaisusta, jolla mm. on tarkoitus kompensoida HKL:lle, että raitiovaunujen elinkaari ei ole toteutumassa hankintasopimusten mukaisesti. Neuvottelut ovat edenneet osapuolten kesken 17.3.2017 tekemän yhteisymmärrysmuistion pohjalta. Tarkoitus on, että sovintosopimus ja siihen liittyvät vakuusjärjestelyt saadaan toteutettua marraskuun alkupuoliskolla.

Metrojunat

M100-metrojunien peruskorjaamisen hankesuunnitelma hyväksyttiin Helsingin kaupunginvaltuustossa ja vastaavasti M200 junien peruskorjauksen hankesuunnitelma hyväksyttiin johtokunnassa. M300-metrojunien sammutusjärjestelmän painelaitteiden rekisteröinti ja käyttökiellon

purku valmistui syyskuun lopussa ja junat ovat valmiina palvelemaan Länsimetron liikennettä. M300-metrojunien yleistakuukausi ja RAM-seurantajakso ovat menossa. HKL panostaa junien luottavuus- ja käytettävyyssuurantaan sekä vikaseurantaan ja elinkaaren toteutumisen varmistaviin toimenpiteisiin takuukaudella ja seurantajakson aikana.

Artic-raatiovaunujen toimitukset

Artic-raatiovaunujen toimitukset jatkuivat keväällä ja vaunuja vastaanotetaan Helsinkiin noin kolmen viikon välein vielä noin kahden vuoden ajan.

Oikeudenkäynnit

Välímiesoikeus antoi toukokuussa 2017 ratkaisunsa Siemensin välímiesoikeuteen viemässä riita-asiassa koskien automaattimetrotöimituksen töimituserän nro 1 viivästystä. Välímiesoikeus katsoi ko. töimituserän viivästyneen 493 päivää ja Siemensin olevan vastuussa viivästyksestä 401 päivän osalta. Välímiesoikeuden näin ratkaisema asia on yksi purkuperuste HKL:n vireillä olevassa purkukanteessa. Välímiesoikeuden päätös oli lopullinen ja sai heti lainvoiman.

Metron automatisointia koskevien sopimusten purkuasian käsittely alkoi Helsingin käräjäoikeudessa kesäkuussa 2017, ja jatkuu kirjelmien vaihdolla syksystä 2017 alkaen. Suuliset käsittelyt alkavat viimeistään syksyllä 2018.

Vuoden 2016 metrokolarin onnettomuustutkinta

HKL vastasi elokuussa onnettomuustutkimuskeskuksen raporttiin koskien metron koulutusajojen yhteydessä liikennöintiajan ulkopuolella (27.7.2016) sattunutta kahden metrojunan törmäystä. Tarkoitus on, että HKL:n vastauksessa määritellyt kehittämistoimenpiteet toteutetaan vuoden loppuun mennessä. OTKESin suositukset on muutenkin otettu huomioon HKL:n turvallisuuden kehittämissä ja turvallisuuteen liittyvässä ohjeistuksessa.

Talousarvion sitovat tavoitteet

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa vuodelle 2017 HKL:lle on asetettu seuraavat sitovat tavoitteet:

- Tilikauden tulos vähintään nolla.
- Liikennöintikustannukset per paikka-km laskevat (2016: 0,065 €/paikka-km).
- Raitio- ja metroliikenteen asiakastytyväisyys vähintään vuoden 2016 tasolla (RL: 4,04; ML: 4,19).

- Raitio- ja metroliikenteen luotettavuus vähintään vuoden 2016 tasolla (RL: 99,84 %; ML: 99,84 %).
- Matkustajien kokema järjestys ja turvallisuus paranevat (2016: RL: 4,22; ML: 4,18).

Liikennelaitoksen sitovista tavoitteista taloudellisen tuloksen, raitiolii-
kenteen asiakastytyväisyyden ja liikennöinnin luotettavuuden sekä rai-
toliikenteen matkustajien kokeman järjestyksen ja turvallisuuden enna-
koidaan toteutuvan vähintään tavoitteen mukaisesti.

Toiminnan kokonaiskustannukset per paikkakilometri on 0,069 €/paik-
ka-km, joka on jäämässä tavoitteesta 0,065 €/paikka-km. Paikkakilo-
metriennuste on laskenut länsimetron aloituksen siirtymisen vuoksi,
mutta kustannusten ei ennusteta laskevan samassa suhteessa.

Metroliikenteessä on ollut yksittäisiä teknisiä vikoja, jotka ovat aiheut-
taneet katkoja ja ajamattomia lähtöjä metroliikenteessä. Myös länsimet-
ron käynnistymiseen liittyvä epävarmuus asettaa haasteita metrolii-
kenteelle luotettavuudelle ja asiakastytyväisyydelle. Metroliikenteen
luotettavuuden ja asiakastytyväisyyden sekä metroliikenteessä koetun
järjestyksen ja turvallisuuden tavoitteiden ennakoita hieman jäävän
talousarviossa asetetuista tavoitteista.

Henkilöstö

HKL:n henkilöstömäärä oli 1 227 henkilöä 30.9.2017 (30.9.2016: 1
207). Vuoden 2016 lopussa henkilöstömäärä oli 1 198. Keskimäärin
tammi-syyskuussa henkilöitä oli 1 231, kun vastaavalla kaudella vuon-
na 2016 henkilöitä oli keskimäärin 1 152. Infra- ja kalustoyksikössä on
21 henkilöä enemmän syyskuussa 2017 kuin vuotta aikaisemmin. Pää-
osin uudet henkilöt on palkattu Raide-Jokerin projektioorganisaatioon
sekä hankepalveluiden projektipäälliköiksi.

Käyttötalous

Koko vuoden liikevaihdon arvioidaan olevan 181,0 milj. euroa eli 23,8
milj. euro tulosbudjettia vähemmän. Liikevaihto koostuu HSL:ltä lasku-
tettavista raitio-, metro- ja lauttaliikenteen liikennöintituloista sekä jouk-
koliikenneinfran ylläpitotuloista ja kaupungin tuesta. Myös laskutus Län-
simetro Oy:ltä länsimetron infran ylläpidosta ja länsimetron koeajoista
ovat mukana liikevaihdon tuloissa. Länsimetron käynnistymisen siirty-
minen loppuvuoteen budjetissa arvioidusta toukokuusta pienentää hu-
mattavasti korvauksia.

Länsimetron siirtyminen pienentää myös menoja. Esimerkiksi metrolii-
kenteen sähköenergiakustannukset ja Länsimetro Oy:n vastikelaskutus

HKL:ltä toteutuvat talousarviota pienempinä. Myös raitioliikenteen liikennöinti- ja inframenot ovat toteutumassa budjetoitua pienempinä.

Koko vuoden tulosenuste ennen tilinpäätössiirtoja on 1,4 milj. euroa eli 2,5 milj. euroa budjetoitua parempi.

HKL:n koko vuoden tulosenuste tilinpäätössiirtojen jälkeen on 2,4 milj. euroa.

Investoinnit ja rahoitus

Investointien toteutumisennuste on 121,4 milj. euroa, kun tulosbudjetin investoinnit ovat 151,8 milj. euroa. Investoinneista Artic-vaunujen hankinta (optio 1), Hakaniemen lippuhallin peruskorjaus, metrovalvomon tilannekuvajärjestelmä, Töölön varikkorakenteiden peruskorjaus, Raide-Jokeri sekä syöttöasemainvestoinnit ovat toteutumassa budjetointia pienempinä vuonna 2017.

Tilikauden suurimmat investoinnit ovat uudet raitiovaunut 46,2 milj. euroa. Muita suuria investointeja ovat Kulosaaren metrosillan peruskorjaus 6,9 milj. euroa, Hakaniemen metroaseman peruskorjaus ja kehittäminen 6,8 milj. euroa, uudet metrovaunut 6,8 milj. euroa ja Helsingin metron asetinlaitteen uusiminen 5,8 milj. euroa.

HKL arvioi, että loppuvuoden aikana nostettava lainamäärä on 50,0 milj. euroa. Lainamäärä tarkentuu loppuvuoden aikana. HKL:n nostamaan lainamäärään vaikuttaa koko kaupungin rahoitustilanne, HKL:n todellinen lainamäärätarve on noin 190 milj. euroa vuonna 2017. Vuoden 2017 investointihankinnat rahoitetaan siis osittain kaupungin sisäiseltä rahatililtä, ja varsinainen HKL:n ulkoinen lainannosto siirtyy pääosin vuodelle 2018.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liitteet

1 HKL_osavuosikatsaus_1-9 2017.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

09.11.2017

Asia/2

Päätöshistoria

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 17.08.2017 § 34

HEL 2017-005123 T 02 02 01

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi HKL:n osavuosisikatsauksen 1.1. – 30.6.2017.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta (HKL) 11.05.2017 § 78

HEL 2017-005123 T 02 02 01

Päätös

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta päätti merkitä tiedoksi HKL:n osavuosisikatsauksen 1.1. – 31.3.2017.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi